

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Випуск 30

*Надруковано за фінансової підтримки проекту "Динамічний
Музей" Фонду Ріната Ахметова "Розвиток України"*

Фонд Ріната Ахметова
Розвиток України

 ДИНАМІЧНИЙ МУЗЕЙ
проект підтримки музеїв

Львів 2014

УДК 57+58+591.5+502.7:069

Наукові записки Державного природознавчого музею. – Львів, 2014. – Вип. 30. – 232 с.

До 30-го випуску увійшли статті з музеології, екології, зоології, палеонтології, а також інформація про перші результати реалізації проекту "Природничий музей: від теорії еволюції життя до практики живого музею", з яким музей переміг у конкурсі у рамках програми "Динамічний Музей" Фонду Ріната Ахметова "Розвиток України".

Для екологів, ботаніків, зоологів, палеонтологів, працівників природничих музеїв, заповідників, національних парків та інших природоохоронних установ.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Чернобай Ю.М. д-р біол. наук, проф. (*головний редактор*); Берко Й.М. д-р біол. наук, проф.; Бокотей А.А. канд. біол. наук, с.н.с.; Волгін С.О. д-р біол. наук, проф.; Дригант Д.М. д-р г.-м. наук, с.н.с.; Капрусь І.Я. д-р біол. наук, с.н.с.; Климишин О.С. д-р біол. наук, с.н.с. (*науковий редактор*); Малиновський А.К. д-р с.-г. наук; Орлов О.Л. канд. біол. наук (*відповідальний секретар*); Тасенкевич Л.О. д-р біол. наук, проф.; Третяк П.Р. д-р біол. наук, проф.; Царик Й.В. д-р біол. наук, проф.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Чернобай Ю.Н. (*главный редактор*), Берко И.Н., Бокотей А.А., Волгин С.А., Дрыгант Д.М., Капрусь И.Я., Климишин А.С. (*научный редактор*), Малиновский А.К., Орлов О.Л. (*ответственный секретарь*), Тасенкевич Л.А., Третяк П.Р., Царик И.В.

EDITORIAL BOARD

Chernobay Y.M. (*Editor-in-Chief*), Berko I.M., Bokotey A.A., Volgin S.O., Drygant D.M., Kaprus I.Y., Klymyshyn O.S. (*Scientific Editor*), Malynovsky A.K., Orlov O.L. (*Managing Editor*), Tassenkevich L.O., Tretjak P.R., Tsaryk I.V.

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державного природознавчого музею*

ISSN 2224-025X

© Наукові записки ДПМ, 2014

УДК 069.02:59:378.4(477.83-25)(091)

¹ Гнатів П.С., ² Шидловський І.В., ² Затушевський А.Т.

ІСТОРІЯ Й БАГАТСТВО КОЛЕКЦІЙ ЗООЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ТА ЙОГО ПЕРСПЕКТИВА В ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ

Представлено дослідження історії Зоологічного музею ЛНАУ в Дублянах, створеного у середині XIX ст., де зберігаються цікаві в історичному та науковому плані природничі колекції. Показана його роль у навчальному процесі, у складанні описів ентомофауни Львівщини і популяризаторська діяльність екологічного та сільськогосподарського напрямку.

Ключові слова: Дубляни, Рільнича Академія, музей, різноманіття і багатство колекцій.

Формування екологічного світогляду – глибокого розуміння наявності взаємозв'язку між існуванням людства та процесами в біосфері – має забезпечуватися через систему безперервної багатоступеневої екологічної освіти. Розвиток екологічної освіти можливий на основі інтеграції трьох основних підходів: засвоєння сучасних екологічних знань та уявлень; нове ставлення до природи; розроблення та впровадження нових технологій з метою мінімізації негативного впливу на довкілля. Саме в цьому аспекті визначну роль у формуванні екологічного світогляду діяльної частини людства відіграють природничі музеї [1]. В їх експозиціях наочно відображені уявлення про багатоманітність природних процесів, що відбуваються в біосфері, геологічна будова Землі та роль біоти у її змінах, історія виникнення життя, його еволюція, актуальний стан рослинного і тваринного світу, проблеми збереження біорізноманіття у теперішню добу існування цивілізації.

Згідно із Законом України "Про музеї та музейну справу" [10], основними напрямками діяльності музеїв є, крім іншого, науково-дослідна та культурно-освітня діяльність. Природничі музеї є не лише осередком науково-дослідної діяльності, але й повинні бути однією з основних ланок у формуванні неперервної та наскрізної екологічної освіти, як це проголошує "Концепція екологічної освіти України" [11].

Музеї при навчальних закладах виникли як міжпредметні кабінети для зберігання навчально-наочних посібників з історії та природи рідного краю: збори оформлених вченими краєзнавчих матеріалів – гербаріїв, мінералів, фотографій, спогадів та інших предметів і документів. На сучасному етапі музей при закладі освіти – один з важливих засобів удосконалення всього навчально-виховного процесу комплексного виховання студентів, розширення їхнього світогляду, розвитку пізнавальних інтересів і здібностей.

Перші кроки до створення Зоологічного музею Львівського національного аграрного університету були здійснені, приблизно, 1848 року, коли відбувся значний

поділ природничих наук і окремо був виділений сільськогосподарський напрям. Саме тоді з Кабінету натуральної історії (*Das Naturalien Kabinett*) Львівського університету були передані сільськогосподарські експонати для Рільничого музею Львівського ліцею та, вірогідно, й частина зразків зоологічних колекцій [5, 7]. Рільничий музей функціонував на філософському відділенні Львівського ліцею, де 1814 року був обраний перший професор сільськогосподарського виробництва. Рільнича школа була ж заснована на базі кафедри техніки Львівської "Політехнічної школи", якраз туди й було передано Рільничий музей, який так і залишився у Львові, не зважаючи на те, що 1850 року навчальний процес з сільськогосподарських наук було переведено до Відня. Проте інформації щодо функціонування самостійного Зоологічного музею у Вищій рільничій школі в Дублянах (*Akademia Rolnicza w Dublanach*) не було ще приблизно упродовж 30 наступних років.

Перші історичні згадки про організацію музею зоології віднайдені в документах 1878-89 рр. – періоду роботи у Рільничій академії професора Зигмунда Кагане (*Zygmund Kahane*). Він викладав зоологію, фізіологію домашніх тварин і годівлю коней, публікував наукові праці з ембріології. Доклав вагомих зусиль щодо переведення Дублянської школи в ранг Вищої, брав безпосередню участь у становленні Музею зоології та годівлі тварин і створенні Зоотомічної лабораторії [2, 6]. У той же період, свою педагогічну й наукову діяльність у Дублянах почав відомий зоолог, професор Мар'ян Ломницький (*Maryan Alojzy Lomnicki*), який також окрім наукових досліджень фауни краю переймався й питаннями комплектування і систематизації розмаїтих колекцій.

За дослідженнями Ю. Токарського [3], Зоологічно-зоотомічний музей і лабораторія починали свою діяльність ще у старому шкільному будинку, який був розрахований лише на 30 осіб. Музей мав багату колекцію корисних і шкідливих у сільському господарстві тварин та невеликі пересувні збірки комах. Музей та лабораторія були базою для ознайомлення студентів з основами відгодівлі тварин, ветеринарії та переробки продукції тваринництва.

Упродовж 1886-1919 рр. Зоологічним музеєм керував доцент, а згодом професор зоології та фізіології тварин Мечислав Ковалевський (*Mieczysław Kowalewski*). У річних звітах Рільничої Академії за 1904-1905 рр. є підтвердження, що керівником Зоологічного музею та лабораторії (*Pracownia i muzeum zoologiczne*) був д-р М. Ковалевський, асистентом д-р М. Шиманський (*Mieczysław Szymański*) та лаборантом Ігнатій Салак (*Ignacy Salak*). Згідно ухваленого Галицьким сеймом бюджету Рільничої школи 1896 року, видатки у ній на музеї та колекції становили 1710 римських золотих від загальної суми, яка становила 89777 золотих [8].

У згаданих вище звітах зазначено, що 1904 року Рільничою школою розпочато ентомологічно-господарську діяльність у більших масштабах, набуваючи відповідного спорядження для проведення досліджень і одночасно укладаючи збори шкідливих комах з порівняльною метою. Станом на 1905 рік зібрано шкідників усіх родів, які поширені в Дублянах. Від 1906 до 1919 року проф. М. Ковалевський працював також платним доцентом зоології Політехнічної школи у Львові. Свої

наукові спостереження в царині ембріології риб і фауни паразитів свійських тварин проводив у Трієсті, Неаполі, Празі, Монако, Цюріху, Женеві та інших містах, описав нові для науки види. На час хвороби М. Ковалевського, його заміняв асистент Станіслав Мінкевич (*Stanisław Minkiewicz*), який працював на кафедрі зоології в Дублянах упродовж 1908-1918 років [2].

Від 1919 до 1939 року професором зоології Львівського університету і, водночас, від 1921 року професором зоології й анатомії домашніх тварин господарсько-лісного факультету Львівської політехніки працював Бенедикт Фулінський (*Benedykt Fuliński*). Він мав досвід роботи у музеї ім. Дідушицьких (нині Державний природознавчий музей НАН України) і також мав змогу опікуватися зібраними університетськими колекціями. Упродовж 1939-40 рр. Бенедикт Фулінський працював на посаді професора Львівського політехнічного інституту. В добу гітлерівської окупації викладав у таємному Львівському університеті.

Упродовж 1925-37 рр. асистентом кафедри охорони лісу й ентомології сільськогосподарсько-лісного відділу Львівської політехніки працював Роман Маріан Кунтце (*Roman Kuntze*). Цей викладач 1929 року стажувався в Німеччині, Австрії, Швейцарії, а 1931-37 рр. одночасно був доцентом зоології математично-природничого факультету Львівського університету.

На сьогоднішній день на кафедрі екології та біології Львівського національного аграрного університету представлені колекції тварин, придбані у В. Фріча в Празі ще у другій половині XIX ст. та зібрані Адамом Мауріціо (*Adam Maurizio*) на початку XX ст., який від 1919 до 1921 рр. був професором кафедри зоології та анатомії тварин. Вони становлять основу теперішнього відновленого Зоологічного музею. Значна кількість музейних предметів була у різний час придбана з відділу лісів та ентомології Львівської політехніки упродовж першої половини XX ст.

Упродовж 2012 року завершені омеблювання та модернізація експозиції музею, який тепер займає більше приміщення. Цього разу колекції тварин розташовані з точнішим дотриманням порядку систематики, наскільки це дозволяють розміри приміщення та експозиційних шаф. Конструкція шаф дозволяє обмежувати доступ до експонатів і препаратів, а під час навчання, наукової роботи чи екскурсій відчиняти скляні дверці та виймати потрібні зразки.

Біотична різноманітність і багатство колекцій виходять далеко за рамки потреб навчального процесу, а якість виготовлення найстаріших експонатів і препаратів Зоологічного музею ЛНАУ вражає. Деякі зразки виготовлені набагато раніше, ніж був заснований музей. Назви ссавців у статті подані за працями І.В. Загороднюка [12, 13], а птахів – за працями Г.В. Фесенка та А.А. Бокотея [4].

З правого боку від входу в музей на стелажах розміщені представники безхребетних тварин, зокрема: губки (*Spongia*), корали (мадрепорові та горгонарії – *Anthozoa*), молюски (у т.ч. хітон (*Chiton* sp.), пінна (*Pinna* sp.), морські гребінці (*Pectinidae*), тонна (*Tonna* sp.), наутилус (*Nautilus pompilius*), кальмари (*Teuthida*), восьминіг (*Octopoda*). Представлені й викопні молюски у вигляді скам'янілостей (Mollusca). З давніх і рідкісних представників типу членистоногих непересічним для музеїв є експонат мечохвоста *Limulus polyphemus* (Linnaeus, 1758).

З лівого боку від входу розміщені колекції представників хребетних тварин. У перших двох шафах з високими полицями розташовані ссавці, зокрема: ряд хижі (Caniformes seu Carnivora) – борсук *Meles meles* (Linnaeus, 1758), лис звичайний *Vulpes vulpes* (Linnaeus, 1758), вовк сірий *Canis lupus* Linnaeus, 1758, видра річкова *Lutra lutra* (Linnaeus, 1758), куниця лісова *Martes martes* (Linnaeus, 1758), тхір темний *Mustela putorius* Linnaeus, 1758, горностаї *M. ermine* Linnaeus, 1758, ласка *M. nivalis* Linnaeus, 1766, ряд комахоїдних (Soriciformes seu Insectivora) – їжак європейський *Erinaceus roumanicus* Barrett-Hamilton, 1900, кріт звичайний *Talpa europaea* Linnaeus, 1758, сліпак (*Spalax* sp.), полівка Шермана *Arvicola schermani* (Shaw, 1801), миші та вовчки (*Muridae*, *Gliridae*), представники тропічної фауни – броненосець семипоясний *Dasyus septemcinctus* Linnaeus, 1758 та шкіра броненосця іншого виду, макака (*Macaca* sp.), опосум (*Didelphis* sp.). Унікальним є експонат – скелет качкодзьоба *Ornithorhynchus anatinus* (Shaw, 1799). Багата вибірка опудал і мокрих препаратів представників ряду рукокрилих (*Chiroptera*).

Багатою є експозиція птахів, де експонати розташовані в порядку, який відповідає рядам та родинам, або ж за екологічними групами, за характером живлення, гніздування та добування корму тощо. Першими виставлені для огляду представники ряду соколоподібних (*Falconiformes*), зокрема: беркут *Aquila chrysaetos* (Linnaeus, 1758), канюк звичайний *Buteo buteo* (Linnaeus, 1758), зимняк *B. lagopus* (Pontoppidan, 1763), яструб великий *Accipiter gentilis* (Linnaeus, 1758), скопа *Pandion haliaetus* (Linnaeus, 1758), лунь очеретяний *Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758), сапсан *Falco peregrines* Tunstall, 1771, балабан *F. cherrug* Gray, 1834.

Різноманітною є експозиція представників навколотовних та водяних птахів, з рядів сивкоподібних (*Charadriiformes*) і журавлеподібних (*Gruiformes*), зокрема: кульон великий *Numenius arquata* (Linnaeus, 1758), набережник *Actitis hypoleucos* Linnaeus, 1758, чайка *Vanellus vanellus* (Linnaeus, 1758), колотовник великий *Tringa nebularia* (Gunnerus, 1767), мартини звичайний *Larus ridibundus* Linnaeus, 1766 та сріблястий *L. argentatus* Pontoppidan, 1763, крячок чорний *Chlidonias niger* (Linnaeus, 1758), деркач *Crex crex* (Linnaeus, 1758), лиска *Fulica atra* Linnaeus, 1758, пастушок *Rallus aquaticus* Linnaeus, 1758.

Багатою у видовому аспекті є збірка представників ряду гусеподібних (*Anseriformes*), серед них: крижень *Anas platyrhynchos* Linnaeus, 1758, гоголь *Vucephala clangula* (Linnaeus, 1758), гага звичайна *Somateria mollissima* (Linnaeus, 1758), чирка менша *Anas crecca* Linnaeus, 1758, широконосіска *A. clypeata* Linnaeus, 1758, чернь чубата *Aythya fuligula* (Linnaeus, 1758), попелюх *A. ferina* (Linnaeus, 1758), луток *Mergus albellus* (Linnaeus, 1758), крех великий *M. merganser* Linnaeus, 1758.

У шафі за гусеподібними розташовані опудала представників куроподібних птахів. Між ними є не лише наші звичайні види, але й птахи з Червоної книги України [9] та екзоти з Азії. Зокрема колекція репрезентує: куріпку сіру *Perdix perdix* (Linnaeus, 1758), фазана звичайного *Phasianus colchicus* (Linnaeus, 1758), орябка *Tetrastes bonasia* (Linnaeus, 1758), тетерука *Lyrurus tetrix* (Linnaeus, 1758), глушця *Tetrao urogallus* Linnaeus, 1758, кам'яну куріпку, або кеклика (*Alectoris* sp.) і фазана срібного *Lophura nycthemera* (Linnaeus, 1758).

Окрасою музею є сип білоголовий *Gyps fulvus* (Hablizl, 1783), майстерно виготовлене опудало якого висить під стелею.

У тумбах з високими полицями розташовані великі за розміром представники совоподібних (*Strigiformes*): пугач *Bubo bubo* (Linnaeus, 1758), сови довгохвоста *Strix uralensis* Pallas, 1771, сіра *S. Aluco* Linnaeus, 1758, вухата *Asio otus* (Linnaeus, 1758) – дві дорослі особини і пташеня, сипуха *Tyto alba* (Scopoli, 1769).

Нарешті в останній шафі, в експозиції, розташовані представники родини воронових (*Corvidae*): грак *Corvus frugilegus* Linnaeus, 1758, ворона сіра *C. cornix* Linnaeus, 1758, крук *C. corax* Linnaeus, 1758, галка *C. monedula* Linnaeus, 1758, сойка *Garrulus glandarius* (Linnaeus, 1758), дещо нижче: дятлоподібні (*Piciformes*) – жовни чорна *Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758), зелена *Picus viridis* Linnaeus, 1758 і сива *P. canus* Gmelin, 1788, дятел звичайний *Dendrocopos major* (Linnaeus, 1758) та крутиголовка *Jynx torquilla* Linnaeus, 1758 і зозулеподібні (*Cuculiformes*) з єдиним нашим представником – зозулею звичайною *Cuculus canorus* Linnaeus, 1758. Голубоподібних представляє голуб сизий *Columba livia* Gmelin, 1789 і представники родини дроздових (*Turdidae*) – синьошийка *Luscinia svecica* (Linnaeus, 1758) та дрізд співочий *Turdus philomelos* Brehm, 1831. Поруч виставлені для огляду представники інших рядів птахів, зокрема: серпокрилець чорний *Apus apus* (Linnaeus, 1758), *Apodiformes*, рибалочка блакитний *Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758) *Coraciiformes* та чимало горобцеподібних (*Passeriformes*) – пронурок *Cinclus cinclus* (Linnaeus, 1758), гаїчка болотяна *Parus palustris* Linnaeus, 1758, синиця блакитна *P. caeruleus* Linnaeus, 1758, горобець польовий *Passer montanus* (Linnaeus, 1758), шеврик лучний *Anthus pratensis* (Linnaeus, 1758), зеленяк *Chloris chloris* Linnaeus, 1758, вівсянка звичайна *Emberiza citronella* Linnaeus, 1758, і гнізда дрозда чорного *Turdus merula* Linnaeus, 1758 й ремеза *Remiz pendulinus* (Linnaeus, 1758), щиглика *Carduelis carduelis* (Linnaeus, 1758) і мухоловки (*Ficedula* sp.). У самому низу, де висока полиця, розташовані представники рядів з великими видами, зокрема: лелекоподібні (*Ciconiiformes*) – лелека чорний *Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758), чепура велика *Egretta alba* (Linnaeus, 1758), квак *Nycticorax nycticorax* (Linnaeus, 1758), бугайчик *Ixobrychus minutus* (Linnaeus, 1766); бакланові (*Phalacrocoracidae*, *Pelecaniformes*) – баклан великий *Phalacrocorax carbo* (Linnaeus, 1758), гагароподібні (*Gaviiformes*) – гагара чорновола *Gavia arctica* (Linnaeus, 1758).

В музеї зібрані мокрі препарати представників, які належать до класів земноводних (*Amphibia*) і плазунів (*Reptilia*). Унікальними за виконанням в музеї зберігаються скелети – жаби (*Rana* sp.), саламандри плямистої *Salamandra salamandra* (Linnaeus, 1758) та черепахи середземноморської *Testudo graeca* Linnaeus, 1758. Крім скелетів, у музеї зберігаються ще низка зразків мокрих препаратів земноводних.

Плазуни в колекції представлені вужем звичайним *Natrix natrix* (Linnaeus, 1758), жовтопузом *Pseudopus apodus* Pallas, 1775, веретінницею *Anguis fragilis* Linnaeus, 1758, кількома видами ящірок (Lacertidae) та молодими черепахами.

Поруч із рептиліями розташована колекція риб. На двох верхніх полицях стоять майстерно виготовлені експонати білуги *Huso huso* (Linnaeus, 1758), акули (Selachimorpha) та окремо її черепи, під ними – опудало риби-місяць *Mola mola* (Linnaeus, 1758), скелет коропа *Cyprinus carpio* Linnaeus, 1758 і череп представника тріскоподібних (*Gadiformes*). В експозиції міститься велика кількість мокрих препаратів риб середнього і малого розмірів. Це зокрема: риби голки (*Sygnathus* sp.) та морські коники (*Hippocampus* sp.), представники камбалоподібних (*Pleuronectiformes*), триглових (*Triglidae*), скат (*Raja* sp.), багатопер африканський (*Polypterus* sp.), лин (*Tinca tinca*), представники морських карасів (*Sparidae*) та бичків (*Gobiidae*), личинка вугра – лептоцефал *Anquilla Anguilla* (Linnaeus, 1758), і на передньому плані, відособлено – ланцетник, представник головохордових (*Branchiostoma lanceolatum* (Pallas, 1774), *Cephalochordata*).

У музеї, крім експозиційних зразків, зберігаються також понад 500 фіксованих препаратів представників безхребетних і хребетних тварин, зокрема: кишковопорожнинних, молюсків, голкошкірих, викованих решток давніх організмів, а також опудала птахів і ссавців. Музей має надзвичайну колекцію комах у вигляді наочних посібників та фондового матеріалу, головно, метеликів, зібраних упродовж 1936-39 років.

З-поміж представників тваринного світу у музеї зберігаються зразки, занесені до Міжнародної Червоної книги [9], зокрема: які перебувають у критичному стані – 1 вид (*Huso huso*), з низьким ризиком зникнення – 2 види (*Limulus polyphemus*, *Natrix natrix*), перебувають у небезпечному стані – 1 вид (*Falco cherrug*), вразливі – 2 види (*Testudo graeca*, *Cyprinus carpio*), близькі до стану загрози зникнення – 2 види (*Lutra lutra*, *Numenius arquata*), брак даних щодо статусу охорони – 2 види (*Spalax* sp., *Hippocampus* sp.) та з відносно благополучним статусом – 77 видів.

Теперішній статус зоологічного музею є тимчасовим, адже у перспективі його експозиції будуть збагачені не лише зоологічними експонатами, а й ботанічними, геологічними тощо. Розширення музею є невідворотним, а його майбутній статус – це природничий музей ЛНАУ. Для цього в університеті є великі внутрішні резерви, адже при різних кафедрах функціонують музеї мінералів, ґрунтів, є гербарії, ентомологічні колекції та велика збірка анатомічних препаратів тварин.

Щоби відповідати вимогам сучасної доби у природничих музеях ВНЗ доцільно:

- проводити практичні заняття, що потребують наочних матеріалів;
- розробляти тематичні екскурсії, спрямовані на формування екологічної свідомості;
- організовувати тематичні виставки;
- залучати студентів до реальних екологічних акцій, збору експонатів, виготовлення музейних зразків тощо;

- модернізувати згідно сучасних стандартів інтер'єри приміщень, що підвищує емоційне сприйняття експозиції;
- створювати нові експозиції із системами аудіосупроводу та індивідуального освітлення, виготовляти ландшафтні діорами, використовувати відеодемонстрації;
- урізноманітнити рекламні заходи для збільшення кількості відвідувачів;
- підвищувати професійний рівень екскурсоводів;
- налагоджувати зв'язки зі школами для привабливання у ВНЗ абітурієнтів, екологічними організаціями та виступати єдиним фронтом у вирішенні екологічних проблем.

Від другої половини ХХ ст. триває активне залучення музеїв до світової інформаційної мережі. Виникли музеї нового типу, проте історичні колекції залишаються основою науково-освітньої діяльності.

1. Ємельянов І.Г. Роль природничих музеїв в екологічній освіті // Сучасні аспекти природничої музеології: Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., 11-13 вересня 2012 р., Київ-Канів. – Київ, 2012. – С. 128-130.
2. Професори, доценти та асистенти навчально-наукових установ у Дублянах (1856–1947): біографічний словник / Укладач Ю. Токарський. – Львів: Львів. держ. аграр. ун.-т, 2004. – 119 с.
3. Токарський Ю. Дубляни: історія аграрних студій 1856-1946 / За заг. ред. акад. О. Семковича. – Львів: Львів. держ. аграр. ун.-т, 1996. – 384 с.
4. Фесенко Г.В., Бокотей А.А. Анотований список українських наукових назв птахів фауни України. 3-є вид. – Київ-Львів, 2007. – 111 с.
5. Шидловський І.В. Стан і перспективи розвитку зоологічних музеїв університетів України // Сучасні аспекти природничої музеології: Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., 11-13 вересня 2012 р., Київ-Канів. – Київ, 2012. – С. 23-24.
6. Шидловський І.В. Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України / ред. Й.В. Царик. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 112 с.
7. Encyclopaedia. Львівський національний університет імені Івана Франка: в 2-х т. Т. 1: А-К. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 716 с.
8. Sprawozdanie roczne Akademii Rolniczej w Dublanach za rok 1904/5. – Lwow, 1905. – S. 12-16.
9. The IUCN Red List of Threatened Species. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.iucnredlist.org/>
10. Закон України "Про музеї та музейну справу" <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80>
11. Концепція екологічної освіти України <http://www.osvita.irpin.com/viddil/v5/d33.htm>
12. Теріошкала <http://www.terioshkola.org.ua/ua/fauna/ukrnames.htm>
13. Теріошкала <http://www.terioshkola.org.ua/ua/fauna/taxalist.htm>

¹ Львівський національний аграрний університет

e-mail: pshnativ@ukr.net

² Зоологічний музей Львівського національного університету імені Івана Франка,

e-mail: shydlyk@gmail.com

Гнатів П.С., Шидловський І.В., Затушевський А.Т.

История и богатство коллекций Зоологического музея Львовского национального аграрного университета и его перспектива в популяризации экологических знаний

В статье представлено исследование истории Зоологического музея ЛНАУ в Дублянах, созданного в середине XIX в., где хранятся интересные в историческом и научном плане естественноисторические коллекции. Показана его роль в учебном процессе, в составлении описаний энтомофауны Львовщины и популяризаторская работа экологического и сельскохозяйственного направления.

Ключевые слова: Дубляны, Полеводческая Академия, музей, разнообразие и богатство коллекций.

Hnativ P., Shydlovskyy I., Zatushevskyy A.

History and richness of the collections of the Zoological Museum of Lviv National Agrarian University and its prospect in promoting environmental awareness

The paper presents a study of the history of the Zoological Museum of Lviv National Agrarian University (LNAU) in Dublyany that was created in the middle of the XIX century, and where are stored in the historic and interesting scientifically natural history collection. Illustrates its role in the learning process LNAU, scientific descriptions of the insect fauna in the drafting of Lviv and popularizing the work of environmental and agricultural areas.

Key words: Dubliany, farm academy, museum, diversity and richness of the collections.

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

Наукове видання

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Випуск 30

Научные записки Государственного природоведческого музея
Proceedings of the State Natural History Museum

Українською, російською та англійською мовами

Головний редактор Ю.М. Чернобай

Комп'ютерний дизайн і верстка О.С. Климишин, Т.М. Щербаченко

Технічний редактор О.С. Климишин

Адреса редакції:
79008 Львів, вул. Театральна, 18
Державний природознавчий музей НАН України
телефон / факс: (032) 235-69-17
e-mail: museologia@museum.lviv.net
<http://museum.lviv.net>

Формат 70x100/16. Обл.-вид. арк. 22,9. Наклад 150 прим.

Виготовлення оригінал-макета і друк здійснено в Лабораторії природничої музеології та видавництва Державного природознавчого музею НАН України